

UIT GENADE

ds. H. Paul

UIT GENADE

Oorsprong en uitwerking van het geloof

Brevier

© 2018 Brevier uitgeverij – Kampen
www.brevieruitgeverij.nl

Omslagontwerp: Brainstorm
Opmaak binnenwerk: Stampwerk

ISBN 9789492433251
NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veele-
voudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar
gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de uitgever.

Inhoud

Een woord vooraf	7
De prediking van het Evangelie	9
Relatie wedergeboorte en geloof	39
De rechtvaardiging door het geloof	63
De zekerheid van het geloof	77
De verzegeling met de Heilige Geest	125

Een woord vooraf

Deze uitgave bevat allereerst een herdruk van mijn inder-tijd verschenen boekje “De zekerheid van het geloof”. Op verzoek van meerderen ben ik tot deze nieuwe uit-gave overgegaan. De vragen en antwoorden, die in de eerste uitgave afzonderlijk weergegeven waren, zijn in deze heruitgave in de tekst verwerkt. Ik heb deze le-zing voor de ambtsdragers van de classes Middelburg en Gouda gehouden.

Tevens bevat deze uitgave enkele andere lezingen, die met dit onderwerp in verband staan. Die heb ik gebruikt als lesmateriaal voor de studenten van de E-cursus C.G.O. te Gouda. Zo wijst de eerste lezing op de oorsprong van het geloof door middel van de prediking van het Evangelie. De tweede op de relatie tussen de wederge-boorte en het geloof. Tenslotte wijst de laatste lezing op de verzegeling met de Heilige Geest als de Onderhouder van het geloof. Het zijn allemaal zaken die uit genade aan de mens geschonken worden.

Getracht is in deze lezingen weer te geven wat Gods Woord van deze onderwerpen zegt. Ook wat onze Belijdenis daarvan bevat en wat schrijvers uit de tijd van de Reformatie en de Nadere Reformatie erover hebben geschreven.

Het is mijn hartelijke wens en bede dat de Heere het
lezen ervan tot zegen zal stellen.

Moerkapelle
Ds H. Paul

De prediking van het Evangelie

Inleiding

Voor de Heere Jezus naar de hemel vaart, geeft Hij Zijn discipelen opdracht het Evangelie te verkondigen. De eerste taak die de Koning van de Kerk Zijn discipelen toevertrouwt, is dus: ‘Gaaf heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen’ (Mark. 16:15). Dat is ook weer de taak die de apostelen opdragen aan de opzieners van de gemeenten en aan de evangelisten. Zo schrijft Paulus aan Timotheüs: ‘Predik het Woord; houd aan tijdelijk, ontijdelijk’ (2 Tim. 4:2). Dit is door alle eeuwen heen de roeping voor de herders en leraars. In al hun ambtelijke werk heeft de prediking van het Woord een overheersende plaats. Ze is ook in de eredienst het voornaamste onderdeel, en vormt er het middelpunt van. Alle andere handelingen in de eredienst bewegen zich hier omheen. Niet dat die handelingen onbelangrijk zijn of ook wel achterwege zouden kunnen blijven, maar de verkondiging van het Woord vormt de ruggengraat van de eredienst. In de Vroegchristelijke Kerk is dat zondermeer erkend. In de Reformatie is dit inzicht weer in ere hersteld tegenover het sacramentalisme van de Roomse Kerk, waar de mis de centrale plaats ingenomen had. De sacramenten komen bij het Woord, en niet omgekeerd. Doop en Avondmaal zijn tekenen en zegelen bij het Woord. Zij bestaan niet zelfstandig en zijn zonder het

Woord niet denkbaar. Luther heeft eens gezegd: ‘Onze Heere spreekt met ons door Zijn heilig Woord. Het is het grootste en voornaamste stuk van de godsdienst het Woord van God te prediken en te leren.’ Calvin heeft in zijn Institutie de prioriteit van de Woorddienst benadrukt. Hij stelde dat voor de opbouw van de gemeente de zuivere prediking van het Evangelie noodzakelijk is.

Oude Testament

Onze Heidelbergse Catechismus zegt dat de Heere Zijn christenen niet door stomme beelden, maar door de levende verkondiging van Zijn Woord wil onderwezen hebben (zie antw. 98). Dat onderwijs vond reeds plaats onder het Oude Testament; al vinden we daar geen aanwijzingen voor de Woorddienst zoals wij die kennen. In de oudtestamentische schaduwdienst domineerden de offers en de ceremoniën. Weliswaar was er rondom de offeranden ook sprake van de lofzangen Israëls, maar wat domineerde was ten diepste toch het Woord van God. In zichtbare vorm werd dat Woord verkondigd in de offers, in de ceremoniën, en in de symbolen. Alles predikte de schuld van de mens, maar ook de verzoening door voldoening. In die boodschap van vergeving van zonden lag tegelijk de heiliging van het leven en de verschuldigde dankbaarheid opgesloten. Ten slotte werd in deze prediking ook verkondigd dat alle offers niet aan Gods eis konden voldoen. Deze riepen in hun onvolkomenheid om het volkomen offer, dat gebracht zou worden door de beloofde Messias. Hij is de Priester naar de ordening

van Melchizedek. Ook buiten de tabernakeldienst was het volk Israël echter niet van het Woord verstoken. We lezen immers in de afscheidswaarden van Mozes over de Levieten: ‘Zij onderhielden Uw Woord en bewaarden Uw verbond. Zij zullen Jakob Uw rechten leren, en Israël Uw wet’ (Deut. 33:9).

Synagoge

Toen de Heere Jezus op aarde kwam, was er in de Joodse eredienst onder Gods voorzienige leiding een nieuw element gekomen: de synagoge. De synagoge vormde de overgang naar de eredienst van de nieuwe bedeling. Tijdens de ballingschap lag de tempel in puin en verbleef Israël ver van Jeruzalem. In die tijd is het instituut van de synagogen ontstaan. De Joden in ballingschap zochten elkaar op de sabbat op, om elkaar te ontmoeten en onderwijs uit de Schriften te ontvangen. Na de ballingschap werden er ook synagogen gebouwd in Jeruzalem en in het hele land van Israël. De synagogedienst droeg een heel ander karakter dan de tempeldienst. Er waren geen offers, maar de lezing van een gedeelte uit de wet van Mozes en de profeten stond centraal. Deze lezing werd gevolgd door uitleg. Daarnaast waren er de gebeden en de lofzangen, en aan het eind de priesterlijke zegen. Dit instituut is voor de dienst van het Woord van grote betekenis geweest. De apostelen hebben zich voor de eredienst van de Christelijke Kerk bij deze synagogedienst aangesloten en zich gehouden aan de orde van Schriftlezing,

Schriftuitleg, gebed en het zingen van de psalmen. In dit geheel staat de prediking centraal.

Norm

De Heilige Geest is de inwendige Leermeester. De door God geroepen prediker is de uitwendige dienaar van het Woord. De bron en norm van de prediking is: de Heilige Schrift *alleen*, en de Heilige Schrift *in haar geheel*. Aan dat Woord zijn we onvoorwaardelijk gebonden; van dat Woord zijn we ten volle afhankelijk. Onze belijdenis zegt: ‘Wij geloven, dat deze Heilige Schrift de wil van God volkomen vervat, en dat al hetgeen de mens schuldig is te geloven om zalig te worden, daarin genoegzaam geleerd wordt’ (NGB art. 7). Het Woord dient de prediker geheel te doordringen. Het moet door hem geestelijk worden opgenomen en verwerkt. Om een getrouw uitdeler te zijn van de verborgenheden van het Evangelie, is het nodig op de leerschool van de Heilige Geest te worden onderwezen. Paulus schrijft: ‘De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden’ (1 Kor. 2:14).

Woord en Geest

Daarbij leert Gods Woord dat de *voorwerpelijke* verkondiging – dus: zoals het Woord tot ons komt – gepaard gaat met de *onderwerpelijke* verlichting door de Heilige Geest. De Heere zegt: ‘Mijn Woord zal niet ledig tot Mij wederkeren’ (Jes. 55:11). Als God Abraham roept,

verlicht Hij hem inwendig. Hij schenkt hem een oor om te horen en geestelijk verstand om het gesprokene te verstaan. Ook neigt Hij zijn hart tot de geloofsgehoorzaamheid, waardoor hij gewillig is de Heere te volgen. Gods Woord is wáár, onafhankelijk van het feit of iemand het gelooft. Maar het Woord is geopenbaard aan en in de Kerk; en de Kerk wordt gevormd door degenen van wie het leven klopt in het Woord, en verklaard wordt door het Woord. De leiding van de Heilige Geest, die de eerste Auteur van de Schrift is en de Kerk aan Zich bindt, is ook beloofd in de prediking. Het behoort het tot het wezen van de Heilige Schrift dat zij een voorwerpelijk én onderwerpelijk karakter draagt. Daarmee is gegeven, dat ook de prediking van dit Woord ditzelfde dubbele karakter heeft.

Namen voor de prediking

De bediening van het Woord behoort tot de sleutelmacht, die aan de Kerk gegeven is. De dienaar van het Woord oefent deze sleutelmacht uit in de Naam van de Koning van de Kerk. In de prediking opent hij het Koninkrijk Gods, en sluit hij het toe. Dat brengt ons bij de betekenis van het woord ‘prediking’. Het griekse werkwoord *kèrussein* wordt meestal vertaald met ‘verkondigen’ of ‘prediken’. Het gaat hierbij om de handeling van een heraut, die in de naam van de koning aan het volk publiek de woorden van zijn zender meedeelt. In de prediking weerklinkt het getuigenis van de Koning der koningen. Johannes de Doper predikte de doop der

bekering tot vergeving der zonden. De Heere Jezus predikte het Evangelie des Koninkrijks in de synagogen. Hij had het Koninkrijk Gods als een koninkrijk van macht kunnen oprichten, zodat alle zondaren gedwongen werden te erkennen, dat alleen God Koning is. Maar nu behoort bij het Koninkrijk ook de boodschap van het Evangelie. Dat leert ons dat God ook aan Zijn eer komt in die weg, waarin er voor zondaren zaligheid is. Christus is daarbij de Gezant des Vaders. Hij is de Prediker van het Evangelie der zaligheid bij uitnemendheid. Als de discipelen uitgaan om te prediken, doen ze dat als herauten van de Koning der koningen. Deze prediking is publiek en richt zich tot Jood en heiden. Zij heeft maar één boodschap: bekering tot God en het geloof in Jezus Christus.

Een ander woord waarmee de prediking wordt aangeduid is 'boodschappen'. Dat betekent zoveel als: het Evangelie, de blijde boodschap verkondigen. 'De armen wordt het Evangelie verkondigd', zegt Christus (Matth. 11:5). Het woord wijst er op dat de boodschap niet is uitgedacht door de boodschappers, maar gebracht wordt in opdracht van God. Hij bepaalt de inhoud ervan. Het woord zegt ons tevens dat in deze wereld van ellende, verdriet, lijden en dood een goede boodschap wordt gebracht; dat het heil in Christus is verwezenlijkt en God Zijn belofte heeft vervuld; dat Hij Zijn deugden heeft verheerlijkt tot zaligheid van de Zijnen.

Verder wordt in het Nieuwe Testament de prediking vaak aangeduid met 'leren' of 'onderwijzen'. Jezus leerde

in de tempel, in de synagogen en aan de zee. Ook de apostelen leerden het volk. Het wijst ons er op, dat de prediking zich richt op het verstand. De mens moet wijs worden tot zaligheid. Maar de prediking richt zich ook op de wil, me de bedoeling dat we God gehoorzamen en ons aan Zijn wil onderwerpen. Vandaar dat ook het woord ‘vermanen’ gebruikt wordt. Over Johannes lezen we: ‘Hij dan, ook nog vele andere dingen vermanende, verkondigde den volke het Evangelie’ (Luk. 3:18).

Deze woorden samen maken ons duidelijk waardoor het karakter van de prediking wordt bepaald, alsook wat de prediking inhoudt. In het homiletisch handboek van de bekende ds. David Knibbe (1639-1701) lezen we: ‘De preek is een heilige handeling door de dienaar, in het openbaar gehouden voor de kerk, het Woord Gods uitleggend en toepassend, tot eer van God en tot opbouw en heil van de toehoorders.’

Voorwerpelijk-onderwerpelijk

De prediking dient *voorwerpelijk-onderwerpelijk* te zijn. Dat is eigenlijk één woord. Wat houdt dat in? Het zegt ons dat er een onlosmakelijk verband tussen beide delen moet zijn. Dat het Woord voorwerpelijk is, betekent dat het Woord op en van zichzelf Gods Woord is, en dat het als het Woord der waarheid gepredikt moet worden. Het heeft zijn grond en bestaan door de Heilige Geest, Die de bijbelschrijvers heeft geïnspireerd. ‘Uw Woord is de waarheid,’ zegt Christus (Joh. 17:17). De waarheid van het Woord kan echter niet worden gescheiden van het